

Примарна здравствена заштита – основ универзалне покривености здравственом заштитом

Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут”, уз подршку Министарства здравља Републике Србије и Светске здравствене организације – Канцеларије за Србију, сваке године обележава 7. април, Светски дан здравља, као један од значајних датума из Календара јавног здравља.

Овогодишњи слоган Светског дана здравља је: **„Примарна здравствена заштита – основ универзалне покривености здравственом заштитом”**.

Једно од основних људских права је право на здравље. Људи треба да имају довољно информација о здрављу и о потребним услугама да би на одговарајући начин водили рачуна о свом здрављу и здрављу својих породица. Најмање половина људи у свету тренутно није у могућности да добије основне здравствене услуге. Скоро 100 милиона људи је сиромашно, а присиљено да плаћа здравствене услуге из свог џепа. Преко 800 милиона људи, односно готово 12% светске популације потроши 10% сопствених прихода на здравствене трошкове за себе, болесно дете или другог члана породице – што представља прекомерне трошкове и велики глобални проблем.

Здравствена заштита представља комбинацију личне и колективне одговорности за здравље.

Институционализована здравствена заштита је организована и свеобухватна делатност друштва са циљем да се оствари највиши могући ниво очувања здравља. У том смислу она обухвата спровођење мера за очување и унапређење здравља грађана, спречавање, сузбијање и рано откривање болести, повреда и других поремећаја здравља и благовремено и ефикасно лечење и рехабилитацију. Ванболничка (примарна) здравствена заштита је изузетно значајан део здравственог система, од чије развијености, ефикасности и квалитета рада зависи извршење осталих делова здравственог система (стационарне заштите).

Квалитетна и приступачна примарна здравствена заштита је темељ универзалне покривености здравственом заштитом. Кроз примарну здравствену заштиту најчешће се реализује први контакт са професионалном здравственом заштитом и успоставља се континуитет здравствене заштите. Примарна здравствена заштита покрива већину здравствених потреба током живота, укључујући услуге као што су: скрининг, вакцинацију,

информације о томе како спречити настанак болести, планирање породице, лечење, координацију са другим нивоима здравствене заштите и рехабилитацију. У већини случајева корисници на овом нивоу успевају да задовоље своје здравствене потребе, а уколико то није случај, ванболничка здравствена заштита има улогу посредника за упућивање на друге, специјализоване нивое заштите. Основна карактеристика овог нивоа здравствене заштите јесте пружање услуга грађанима на територији на којој живе и раде.

Здравствени систем са развијеном примарном здравственом заштитом пружа боље здравствене исходе, исплатив је и побољшава квалитет неге. Универзална покривеност здравственом заштитом омогућава да појединци и заједнице добију здравствене услуге које су им потребне без финансијских трошкова. Ово не значи бесплатну покривеност за све могуће здравствене интервенције, већ подразумева минимални пакет здравствених услуга. Ово се не односи само на лечење појединаца, већ такође укључује и услуге за целокупну популацију, као што су кампање јавног здравља.

Здравствени радници имају кључну улогу у едукацији пацијената о томе како да се брину о свом здрављу, координирају потребе својих пацијената и заговарају код руководиоца здравствених установа и креатора политике унапређење услуга у складу са потребама пацијената. Здравствени радници у примарној здравственој заштити познају културу, обичаје и начин живота у заједници у којој раде, што их чини незаменљивим у хитним и ванредним ситуацијама.

За постизање „Здравља за све” потребни су нам:

- појединци и заједнице који имају приступ висококвалитетним здравственим услугама како би се бринули о свом здрављу и здрављу својих породица;
- квалификовани здравствени радници који пружају квалитетну услугу;

- креатори политике који су посвећени улагању у примарну здравствену заштиту. Светски дан здравља је и ове године прилика да подсетимо становништво на значај здравих стилова живота и превенцију фактора ризика за настанак најчешћих поремећаја здравља. Поводом обележавања Светског дана здравља планирана је организација и одржавање великог броја здравствено-промотивних активности у локалној заједници као што су: предавања, трибине, округли столови, јавне манифестације, концерти, спортски догађаји, базари здравља.

